



## KUTATÁSETIKAI ELVEK

A Bizottság a hozzá benyújtott kutatási pályázati tervekkel mindenekelőtt az alábbi kutatásetikai elvek szerint értékeli. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem Kutatásetikai Bizottsága (továbbiakban EHE KEB) által az egyes kutatásokra vonatkozóan kiadandó kutatásetikai vélemény minden esetben tartalmazza az Magyar Tudományos Akadémia (MTA) Tudományetikai Kódexé-re, 2010. (<http://mta.hu/cikkek/tudomanyetikai-kodex-122151>) történő, a jelen dokumentum 1.1. pontjában tetthivatkozást.

Az EHE a kutatással kapcsolatos valamennyi szerződésében deklarálja, hogy közreműködése a kutatásban a kutatásetikai véleményben foglaltaknak a kutatók általi megtartásának függvénye. Annak érdekében, hogy a jelen dokumentumban kifejtett kutatásetikai elvek érvényesülését a benyújtott kutatási terv alapján az EHE KEB képes legyen megvizsgálni és előre becsülni, a kutatás vezetőjének kitöltve be kell nyújtania az Kutatásetikai véleményezés kérése című dokumentumot.

### 1. Bevezetés:

1.1. Az MTA által lefektetett alapelvek A tudományos kutatásról, kutatási eljárásról, kutatásmódszertanról, magáról a kutatási folyamatról a tudományetikai, kutatásetikai tudományági és helyi szabályok szólnak. Összefoglalják mindazt a tapasztalatot, értékmeghatározást és erkölcsi követelményeket, amelyeket az adott tudományág, vagy a kutatásnak otthont adó intézmény tudományos közössége a kutatókkal, kutatásokkal szemben támaszt. Az EHE Kutatásetikai Bizottsága magára nézve irányadónak tekinti a Magyar Tudományos Akadémia Tudományetikai Kódexe 2010. című dokumentumának azon fejezeteit (<http://mta.hu/cikkek/tudomanyetikai-kodex-122151>), amelyek általánosságban: -a tudományos kutatás erkölcsi és etikai alapelveit foglalják össze (2. fejezet);

- szólnak a tudományos kutatás végzéséről, ezen belül a kutatási program tervezéséről, a kutatás céljainak meghatározásáról, a kutatás erkölcsösségéről és minőségéről, a kutatási tervdokumentációról, az összeférhetetlenségről, szabadalmakról és szerzői jogokról (3. fejezet);

- a tudományos eredmények közléséről, ezen belül a tudományos közleményről, a teljességről és elfogulatlanságról, a megfelelő idézésről, a közlemény szerzőségéről, helyesbítésről tartalmaznak kutatásetikai követelményeket (4. fejezet).

### 1.2 Adatkezelésre, adatfeldolgozásra vonatkozó szabályok:

Személyes adat akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul, vagy azt törvény vagy -törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben - helyi önkormányzat rendelete elrendeli. Kétség esetén azt kell vélelmezni, hogy az érintett a hozzájárulását nem adta meg. Az adatkezelési műveletekre vonatkozó utasítások jogszerűségéért az adatkezelő felel. Az adatfeldolgozó tevékenységi körén belül,



illetőleg az adatkezelő által meghatározott keretek között felelős a személyes adatok feldolgozásáért, megváltoztatásáért, törléséért, továbbításáért és nyilvánosságra hozataláért. Az adatfeldolgozó tevékenységének ellátása során más adatfeldolgozót nem vehet igénybe. Az adatfeldolgozó az adatkezelést érintő érdemi döntést nem hozhat, a tudomására jutott személyes adatokat kizárólag az adatkezelő rendelkezései szerint dolgozhatja fel, saját céljára adatfeldolgozást nem végezhet, továbbá a személyes adatokat az adatkezelő rendelkezései szerint köteles tárolni és megőrizni. Nem minősülnek személyes adatnak azok az anonim információk, melyeket a személyes azonosíthatóság kizárásával gyűjtenek és természetes személlyel nem hozhatóak kapcsolatba, illetve azok a demográfiai adatok sem minősülnek személyesadatnak, melyeket úgy gyűjtenek, hogy nem kapcsolják hozzá azokat azonosítható személyek személyes adataihoz, s ezáltal nem állítható fel kapcsolat természetes személlyel. Amennyiben 14 éven aluli gyermek személyes adatainak kezelésére vonatkozó igény merül fel, csak abban az esetben lehetséges ilyen adatok rögzítése, amennyiben megfelelően kiállított ellenőrizhető formájú szülői, vagy más törvényes képviselői beleegyezés, hozzájárulás áll rendelkezésünkre. Az érintett tájékoztatást kérhet személyes adatai kezeléséről, valamint kérheti személyes adatainak helyesbítését, illetve – a jogszabályban elrendelt adatkezelések kivételével – törlését.

1.3 A kutató köteles a kutatásban részvétel önkéntességét, a kutatásról való tájékoztatást, a kutatási helyzetből való ki-, és visszavonulás lehetőségét garantálni. (Például a kutatásról tájékoztatás különös szintje, módja, technikája, intenzitása és ismétlődése; sőt, szükség esetén az egyszeri részvételi nyilatkozat helyett a többszöri, kutatási szakaszonkénti nyilatkoztatás, és megerősítés.)

1.4 Fontos szempont, hogy a kutató saját világlátását szituált tudásként fogja fel, megértve, hogy átmeneti, történetileg meghatározott, gender-függő a tudás. Helyes, ha a kutató saját magát kritikusan pozicionálja (reflektálja saját sztereotípiáira, előítéletes gondolkodásmódjaira, elnyomó fogalomhasználatára, kulturális narratíváira).

## 2. Személyhez fűződő jogok:

2.1. A kutatás során a kutatónak tekintettel kell lennie a személyiségi jogokra és tartózkodnia kell azok megsértéséről. Így különösen is kerülendő a Ptk 2:43. §-ban nevesített:

- a) az élet, a testi épség és az egészség megsértése;
- b) a személyes szabadság, a magánélet, a magánlakás megsértése;
- c) a személy hátrányos megkülönböztetése;
- d) a becsület és a jóhírnév megsértése;
- e) a magántitokhoz és a személyes adatok védelméhez való jog megsértése;
- f) a névviseléshez való jog megsértése;
- g) a képmáshoz és a hangfelvételhez való jog megsértése.



2.2. Lényeges továbbá:

- a) az adatbiztonság, így különösen is a személyes adatok védelme és az ehhez fűződő jogok (Info tv. 14. §) érvényesülési lehetősége a kutatás során;
- b) a szerzői jogok védelme és érvényesülése a kutatás során; ideértve a kutatási projekt saját kutatói és a más kutatók szellemi alkotásainak felhasználását is;
- c) kutatási szerződés (Ptk. 6:253. §) alapján a megrendelő és a kutató jogainak érvényesülése;
- d) az államháztartási, pályázati, civil nonprofit jogi (közhasznúsági) és cégjogi jogszabályok összeférhetetlenségi szabályainak megtartása.

2.3. Kutatási pályázat esetében szükséges a jogszabályban, jogszabályon alapuló pályázati felhívásban, szerződéses feltételekben a pályázó jogalanyiságára és megfelelőségére (például jogi személyiség, kutatási szervezeti egység, referencia, oktatói minősítés, tudományos munkásság, publikációs adatok, stb.) vonatkozó követelményeknek való megfelelés.

2.4. Ha a tervezett kutatásnak orvosi-egészségügyi vonatkozásai is vannak, akkor a kutatás az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 157. § alapján az Egészségügyi Tudományos Tanácsról szóló 28/2014.(IV.10.) EMMI rendelet 1.§ e) és 6.§-ban foglaltak irányadóak. Ilyen esetben a vonatkozó kérelmet az Egészségügyi Tudományos Tanács Tudományos és Kutatásetikai Bizottsága (ETT-TUKEB) számára kell benyújtani. Ilyenkor is ki kell tölteni az EHE űrlapját és azt elkell juttatni az ETT Kutatásetikai Bizottsága (KEB) számára. A továbbiakban a KEB nyilatkozik arról, hogy a kutatást, illetve a kutatásvezető személyét megfelelőnek találja-e. E nyilatkozat a későbbiekben az ETT TUKEB felé benyújtott kérelem mellékletül szolgál.

2.5. A kutatásetikai véleményezés körébe nem tartoznak az alábbiak elsősorban azoknak a kutatás-stratégiai, kutatás-politikai szempontoknak a vizsgálata és megítélése, amelyek a kutatásról magáról, illetve a kutatásban részvétel módjáról hozandó egyetemi befolyásolják, s nem a konkrét kutatás elvégzéséhez kapcsolódnak közvetlenül. Például:

- a. Kutatási pályázat esetében az államháztartási, EU-finanszírozási, civil nonprofit jogi (közhasznúsági) és cégjogi jogszabályok alapján a szakmai beszámolás, pénzügyi elszámolás követelményeinek teljesíthetősége.
- b. A kutatási terv és az EHE kutatási, kutatástámogatási stratégiája összhangjának vagy ellentétének megállapítása.
- c. A kutatási terv és az EHE aktuális kutatási, kutatástámogatási politikájának megfelelés. (Preferált szakmai irányok, aktuális költségvetési vagy más finanszírozási lehetőségek, hitelpolitika, humánpolitika, együttműködési prioritások, stb.)



### 3. A publikálásra vonatkozó etikai alapelvek

3.1. A kutatómunka eredményeinek ismertetése, összefoglalása, magyarázata és értelmezése bármely szóbeli (előadás) és bármely írásbeli (különböző műfajú közlemények útján bármely felületen, technikában és adathordozón) formában a nyilvánosság elé tárása publikációnak minősül.

3.2. A publikációban vagy a publikáció során fel kell tüntetni a szerzők nevét és szerzői minőségét. A publikációban az tüntethető fel szerzőként, aki a kutatásról készült publikáció elkészüléséhez tudományos tevékenysége révén érdemben hozzájárult. A technikai, adminisztratív, szervezeti, pénzügyi – nem tudományos jellegű – hozzájárulás nem hoz létre szerzőséget. A kutatásról készült tudományos közleményekben az összes olyan kutatót fel kell tüntetni szerzőként, aki tudományos munkájával hozzájárult a kutatás eredményeihez és a publikáció elkészüléséhez. A közvetlen publikáció-szövegezés tudományos teljesítménye (összefoglalás, szintetizálás, megfogalmazás, szerkesztés) a szerzői névsoron belül külön kiemeléssel vagy megfelelő más módon jelezhető. Ilyen hiányában

3.3. Nem szabad publikálni olyan tudományos kutatást, amelyet az abban bármely szinten érintett közreműködő kutatók (adatfelvétel és adatfeldolgozás, a vizsgált téma eredetiségére vonatkozó ötlet, következtetések stb.) előzetesen egymással nem egyeztettek. Minden kérdésben nem szükséges egyetérteni, de az egyeztetés, és ezáltal a tudományos álláspontok esetleges különbözőségeinek artikulálása elengedhetetlen.

3.4. Az EHE teljes- és részállású alkalmazottai, a doktori iskolával jogviszonyban álló doktoranduszai, oktatói és kutatói feladatot ellátó szerződéses megbízottai, valamint az EHE hallgatói az EHE által művelt tudományok tárgykörébe tartozó valamennyi publikációjuk (tudományos közleményük) esetén kötelesek az EHE-t affiliációként megjelölni. Az affiliáció megjelölésekor az „Evangélikus Hittudományi Egyetem”, illetve angol nyelvű közlemények esetében a „Lutheran Theological University” megjelölés alkalmazása kötelező. Az elsődleges vagy másodlagos affiliáció megjelölése csak kivételes esetben mellőzhető: akkor, ha a publikációt (tudományos közleményt) megelőző kutatómunka semmilyen tekintetben nem kapcsolódik az EHE-hez.

Az EHE Kutatásetikai Elvek dokumentum 2021. július 1-én lép hatályba.